

УКРАЇНА

**НАЦІОНАЛЬНА КОМІСІЯ, ЩО ЗДІЙСНЮЄ ДЕРЖАВНЕ
РЕГУЛЮВАННЯ У СФЕРАХ ЕНЕРГЕТИКИ
ТА КОМУНАЛЬНИХ ПОСЛУГ
(НКРЕКП)**

вул. Смоленська, 19, м. Київ, 03057, тел./факс: (044) 277-30-47, тел.: (044) 204-48-27

22.05.2015

№

4840/17.2/61-15

на № _____

**Народному депутату України
Шинькович А.В.**

вул. Грушевського, буд. 5,
м. Київ, 01008

Шановний Андрію Васильовичу!

Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, розглянула Ваш депутатський запит від 10.04.2015 № 11/10-802 надісланий листом Міністерства енергетики та вугільної промисловості України від 28.04.2015 № 03/13-2105 щодо підвищення тарифів на електроенергію та роздрібних цін на природний газ для населення та повідомляє.

Питання перегляду тарифів на житлово-комунальні послуги є досить непростим, оскільки за своєю суттю є як економічним, так і соціально спрямованим.

Процес підвищення тарифів на комунальні послуги зачіпає інтереси не лише пересічних громадян, а й кожне підприємство галузі.

З метою забезпечення єдиного для всіх регіонів підходу до формування тарифів у сфері житлово-комунальних послуг Кабінетом Міністрів України прийнято постанову від 1 червня 2011 № 869 «Про забезпечення єдиного підходу до формування тарифів на житлово-комунальні послуги», якою затверджено Порядки формування тарифів на житлово-комунальні послуги.

Реалізація цих Порядків дає змогу запровадити механізм розрахунку економічно обґрунтованих тарифів на підставі державних, галузевих норм і нормативів на послуги для підприємств усіх форм власності, забезпечує єдині принципи та методичні основи формування тарифів, вводить єдину класифікацію витрат, які включаються до складу повної собівартості послуг, запобігає включенню до складу тарифів витрат, безпосередньо не пов'язаних з наданням таких послуг.

Законом України «Про житлово-комунальні послуги» передбачено, що одним із принципів, на яких базується державне регулювання цін/тарифів, є відповідність рівня цін/тарифів розміру економічно обґрунтованих витрат на їх виробництво.

Однак на практиці цей принцип не завжди реалізується.

Надання споживачам послуг за тарифами, які не відшкодовують фактичних витрат підприємств, призводить перш за все, до перехресного субсидування, обмеженості коштів підприємств для здійснення розрахунків за спожиті енергоносії,

04057

12.06.2015 12:06

виплати заробітної плати працівникам, сплати податків та обов'язкових платежів до бюджету.

Як наслідок, погіршується фінансово-економічний стан підприємств, знижується якість послуг, зростає соціальне невдоволення у суспільстві.

Виходячи з усіх цих умов перегляд тарифів на комунальні послуги є об'єктивним процесом.

Так, зокрема **щодо тарифів на електроенергію**, повідомляємо, що відповідно до Положення про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, затвердженого Указом Президента України від 10.09.2014 № 715/2014 (далі – Положення), НКРЕКП є органом державного регулювання діяльності у сферах енергетики та комунальних послуг. НКРЕКП у своїй діяльності керується Конституцією та законами України, актами Президента України, актами Кабінету Міністрів України, іншими нормативно-правовими актами, а також зазначеним Положенням.

Законом України «Про електроенергетику» передбачено ринкове формування тарифів на електричну енергію.

Відповідно до пункту 3.7.4 Умов та Правил здійснення підприємницької діяльності з постачання електроенергії за регульованим тарифом, затверджених постановою НКРЕ від 13.06.96 №15/1, зареєстрованих в Міністерстві юстиції України від 08.08.96 1996 за № 433/1458 (із змінами), та Порядку розрахунку роздрібного тарифу на електричну енергію, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 01 червня 2011 року № 869 «Про забезпечення єдиного підходу до формування тарифів на житлово-комунальні послуги» роздрібні тарифи формуються за ринковою формулою, яка складається із:

- закупівельної ціни електричної енергії на оптовому ринку електричної енергії та/або у безпосередніх виробників електричної енергії;
- тарифу на передачу електричної енергії місцевими (локальними) електричними мережами відповідного класу напруги ліцензіата з постачання електричної енергії за регульованим тарифом, на території ліцензованої діяльності якого перебуває споживач;
- складової, яка забезпечує покриття витрат з постачання електричної енергії (тариф на постачання);
- нормативних технологічних витрат у місцевих (локальних) електричних мережах.

Тарифи на передачу та постачання електричної енергії формуються відповідно до Тимчасової методики розрахунку роздрібного тарифу на спожиту електроенергію, тарифу на передачу електроенергії місцевими (локальними) електромережами та тарифу на постачання електроенергії, затвердженої постановою НКРЕ від 06.05.1998 № 564.

Відповідно до зазначеної методики споживачі об'єднані у дві групи: 1 група - суб'єкти господарської діяльності та фізичні особи - підприємці, 2 група - міське та сільське населення

Крім того, споживачі електричної енергії розподіляються за двома класами напруги відповідно до Порядку визначення класів споживачів електричної енергії, диференційованих за ступенями напруги, затвердженого постановою НКРЕ від 13.08.98 № 1052, 1 клас напруги – із ступенем напруги 27,5 кВ та вище, 2 клас напруги – менше 27,5 кВ.

Тарифи на передачу та постачання електричної енергії для кожної енергопостачальної компанії різні і залежать від багатьох факторів, а саме: структури та

стану електричних мереж, витрат електроенергії в мережах, структури та обсягів споживання електроенергії, площі території, що обслуговується тощо.

Технологічні витрати в мережі розраховуються та затверджуються відповідно до Положення про порядок подання, визначення та затвердження економічних коефіцієнтів нормативних технологічних витрат електроенергії, затвердженого постановою НКРЕ від 15.08.2013 № 1110.

Оптова ринкова ціна на електроенергію визначається як середньозважена величина вартості закупівлі електричної енергії від усіх виробників, що продають електричну енергію в Оптовий ринок, витрат на диспетчеризацію та утримання магістральних та міждержавних електромереж, витрат на забезпечення функціонування ОРЕ та ряду додаткових загальнодержавних витрат (збір у вигляді цільової надбавки до діючого тарифу на теплову та електричну енергію, компенсація пільгових тарифів для деяких категорій споживачів, у першу чергу населення, тощо).

Слід зазначити, що питома вага оптової ринкової ціни на електричну енергію (далі – ОРЦ) в структурі роздрібних тарифів складає близько 80%, рівень якої залежить передусім від фактору **зміни цін на первинні енергоносії** – ядерне паливо, вугілля, природний газ, мазут. При цьому, має місце значна залежність від зовнішніх джерел постачання: 100% закупівель ядерного палива, 75% газу. ОРЦ формується щомісячно на Оптовому ринку електроенергії відповідно до обсягів продажу та ціни вироблення електроенергії генеруючими компаніями ТЕС, АЕС, ГЕС, ТЕЦ, ВЕС, а також враховує зміни цін на первинні енергоносії і затверджується НКРЕКП щомісяця.

Роздрібні тарифи єдині на території України для всіх споживачів (крім населення) незалежно від галузі та диференціюються лише за класами напруги (1 та 2 клас).

Разом з тим, на сьогодні, відповідно до чинних актів Кабінету Міністрів України та законів України, **окремі групи споживачів мають фіксовані (знижені) тарифи**, а енергопостачальні компанії – втрати, які виникають від різниці між ринковим і фіксованим (пільговим) тарифом. Сума дотацій, що надаються енергопостачальним компаніям для покриття збитків від постачання електроенергії таким споживачам включається до складу ОРЦ.

Тарифи на електричну енергію для населення також розраховуються за ринковою формулою відповідно до Порядку розрахунку роздрібного тарифу на електричну енергію, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 01 червня 2011 року № 869 «Про забезпечення єдиного підходу до формування тарифів на житлово-комунальні послуги» та Тимчасової методики розрахунку роздрібного тарифу на спожиту електроенергію, тарифу на передачу електроенергії місцевими (локальними) електромережами та тарифу на постачання електроенергії, затвердженої постановою НКРЕ від 06.05.1998 № 564.

Тарифи на електроенергію, що відпускається населенню, у квітні 1999 року були встановлені на економічно обґрунтованому рівні.

Протягом тривалого періоду вони не змінювалися, лише у 2006 році тарифи на електроенергію для населення двічі збільшувалися по 25 % (з 1 травня та з 1 вересня). Наступна зміна тарифів для населення відбулася протягом 2011 та 2012 років шляхом впровадження **блочних тарифів** на електроенергію (введення градації різних рівнів тарифів для окремих груп споживачів в залежності від обсягів споживання). 1 червня 2014 року прийнято рішення щодо підвищення тарифів на електричну енергію для населення в межах від 10 % до 40 % в залежності від обсягів споживання електроенергії, середнє зростання становило 14%.

В той же час, протягом 2006 – 2014 років відбулось зростання середньозваженого роздрібного тарифу на електричну енергію з 30,4 до 122,8 коп./кВт·год з ПДВ, або в 4 рази.

Зазначене пояснюється тим, що протягом 2006 – 2014 років відбулося суттєве зростання вартості енергоносіїв та відбувся об'єктивний процес зростання суми дотування окремих категорій споживачів внаслідок застосування фіксованих (знижених) тарифів на електроенергію (обсяги перехресного субсидіювання) відповідно до Законів України та рішень Кабінету Міністрів України.

Дотації протягом 2006 – 2014 років зросли з 5,4 млрд. грн. до 40,8 млрд. грн (без ПДВ) або в 7,5 разів. Так, за 2014 рік ці дотації склали – 40,8 млрд.грн. (без ПДВ), що складає понад 30 % в структурі ОРЦ.

Також, одним із факторів зростання середньозваженого роздрібного тарифу на електричну енергію є девальвація гривні до американського долара.

У зв'язку з цим відбувався об'єктивний процес зміни рівня оптової ринкової ціни електроенергії та витрат на її передачу і постачання в сторону збільшення. Внаслідок цього, у січні 2015 року діючі тарифи на електроенергію для населення відшкодовували лише близько 21 % економічно обґрунтованих витрат з виробництва, передачі та постачання електроенергії. Тобто населення фактично оплачує в середньому менше ніж ¼ реальної вартості електричної енергії.

Різниця в тарифах для населення між фіксованими та ринковими рівнями компенсується енергопостачальним компаніям через механізм дотацій за рахунок промисловості, залізничного транспорту, бюджетних організацій та інших споживачів. Тобто відбувається перехресне субсидіювання населення за рахунок інших споживачів. Таким чином, на сьогодні побутові споживачі через необхідність дотування населення сплачують за електричну енергію на 26 % дорожче.

Отже, з метою економії енергоресурсів та зменшення навантаження на державний бюджет, пріоритетним завданням вдосконалення державної тарифної політики в електроенергетиці є приведення тарифів на електричну енергію для населення та інших споживачів, для яких застосовуються знижені тарифи на електроенергію, до економічно обґрунтованого рівня, що дозволить скоротити обсяги перехресного субсидіювання в електроенергетиці.

Зважаючи на викладене, Комісія прийняла постанову від 26.02.2015 № 220 «Про встановлення тарифів на електроенергію, що відпускається населенню», що дозволить зменшити розрив між рівнем реальних витрат з виробництва, передачі та постачання електроенергії та фіксованим тарифом, за яким на цей час населення сплачує за спожиту електроенергію. При цьому середньозважене зростання тарифів становить 45,2 %.

Для розрахунку тарифу на електроенергію, що відпускається населенню, враховувались Прогнозні макропоказники економічного і соціального розвитку України на 2015 рік, схвалені постановою Кабінету Міністрів України від 27 серпня 2014 № 404 (у редакції постанови КМУ від 22.12.2014 року № 709 (прогноз, сценарій 2), зокрема індекс споживчих цін, який складає – 117,9. Таким чином, запропоновано збільшення тарифу 1 блоку на 17,9% (внаслідок необхідності округлень тарифів збільшення становить 19%).

Крім того, постановою передбачено поетапне збільшення тарифів на електричну енергію, що відпускається населенню.

Реалізація зазначених заходів дасть можливість з 1 березня 2017 року привести тарифи на електроенергію для побутових споживачів до економічно обґрунтованого

рівня, який діяв у січні 2015 року (122,8 коп. кВт·год з ПДВ) та розрахований без врахування дотаційних сертифікатів, що у свою чергу дозволить обмежити темпи зростання роздрібних тарифів на електричну енергію для інших (непобутових) споживачів.

Щодо роздрібних цін на природний газ для потреб населення

Положеннями Закону України «Про засади функціонування ринку природного газу» встановлено, що до повноважень НКРЕКП належить, зокрема, встановлення роздрібних цін на природний газ для населення.

Відповідно до положень постанови Кабінету Міністрів України від 27.12.2001 № 1729 «Про забезпечення споживачів природним газом» потреби населення у природному газі задовольняються за рахунок ресурсів газу власного видобутку, а у разі нестачі – за рахунок інших ресурсів НАК «Нафтогаз України».

За інформацією наданою НАК «Нафтогаз України» на момент розрахунку цін на природний газ прогнозований річний обсяг споживання природного газу населенням у 2015 році - 14,5 млрд.м³, суб'єктів господарювання, які виробляють теплову енергію, що використовується для виробництва та надання населенню послуг з опалення та гарячого водопостачання – 6,8 млрд.м³. При цьому, планований обсяг видобутку товарного природного газу ПАТ «Укргазвидобування» для потреб населення на 2015 рік складе близько 12,8 млрд.м³.

Роздрібні ціни на природний газ для потреб населення визначалися відповідно до Порядку встановлення роздрібних цін на природний газ для населення, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 01 червня 2011 року № 869 «Про забезпечення єдиного підходу до формування тарифів на житлово-комунальні послуги» (із змінами), та розраховувалися НКРЕКП виходячи із:

середньозваженої ціни природного газу як товару, що видобувається суб'єктами, зазначеними у частині першій статті 10 Закону України «Про засади функціонування ринку природного газу», та інших ресурсів суб'єкта, уповноваженого Кабінетом Міністрів України на формування ресурсу природного газу, що використовується для потреб населення (далі – уповноважений суб'єкт);

питомих витрат уповноваженого суб'єкта, пов'язаних із закупівлею та реалізацією природного газу населенню;

збору у вигляді цільової надбавки до діючого тарифу на природний газ для споживачів усіх форм власності (відповідно до Податкового кодексу України – 4 %);

загального тарифу на транспортування природного газу;

середньозваженого тарифу на постачання природного газу;

податку на додану вартість (відповідно до Податкового кодексу України – 20 %);

планованого річного обсягу споживання природного газу населенням, передбаченого прогнозним річним балансом надходження та розподілу природного газу;

планованих річних обсягів розподілу природного газу для потреб населення, що видобувається суб'єктами, та інших ресурсів природного газу, що належить до інших ресурсів уповноваженого суб'єкта, передбачених прогнозним річним балансом надходження та розподілу природного газу.

Основними факторами, які вплинули на зростання роздрібних цін на природний газ для потреб населення стали:

- дефіцит ресурсу природного газу, пов'язаний, зокрема, із зменшенням його видобутку;

- необхідність збільшення цін на товарний природний газ для газодобувних підприємств, які підпадають під вимоги статті 10 Закону України «Про засади функціонування ринку природного газу» та здійснюють продаж газу власного видобутку для потреб населення, у зв'язку із збільшенням ставки рентної плати за користування надрами та з метою збільшення капітальних інвестицій у газовидобувну галузь;

- зростання ціни на імпортований природний газ у зв'язку з девальвацією гривні до долара США;

- необхідність перегляду тарифів на транспортування природного газу магістральними та розподільними трубопроводами у зв'язку, зокрема, з підвищенням граничного рівня ціни на природний газ, який використовується на виробничо-технологічні потреби газотранспортних та газорозподільних підприємств та зменшенням обсягів транспортування природного газу магістральними та розподільними трубопроводами та його постачання.

Крім того, пунктом 4 Прикінцевих положень Закону України «Про Державний бюджет України на 2015 рік» передбачено здійснення НКРЕКП у I кварталі 2015 року перегляду цін на природний газ для споживачів та зменшення дефіциту ПАТ "НАК "Нафтогаз України", а положеннями Меморандуму про економічну та фінансову політику (Лист про наміри Уряду України і Національного банку України до Міжнародного валютного фонду від 27 лютого 2015 року № 3080/0/2-15) передбачено необхідність встановлення, зокрема, починаючи з 1 квітня 2015 року відповідної ціни на газ для потреб населення, що у подальшому сприятиме інвестиціям і нарощуванню власного видобутку газу.

Враховуючи викладене, з метою приведення роздрібних цін на природний газ, що використовується для потреб населення, до економічно обґрунтованого рівня; забезпечення приросту власного видобутку природного газу; фінансової стабілізації газодобувних, газотранспортних, газорозподільних, газопостачальних підприємств і НАК «Нафтогаз України» та з урахуванням положень Меморандуму про економічну та фінансову політику 3 березня 2015 року НКРЕКП в межах повноважень було прийнято постанову № 583 «Про встановлення роздрібних цін на природний газ, що використовується для потреб населення» (zareestrovano в Міністерстві юстиції 03 березня 2015 року за № 242/26687), зокрема, пунктом 1 якої з 1 квітня 2015 року встановлено роздрібні ціни на природний газ для потреб населення (з урахуванням податку на додану вартість, збору у вигляді цільової надбавки до діючого тарифу на природний газ для споживачів усіх форм власності, тарифів на послуги з транспортування, розподілу і постачання природного газу за регульованим тарифом) у разі використання природного газу:

1) для приготування їжі та/або підігріву води – на рівні 7,188 грн за 1 м³;

2) для індивідуального опалення або комплексного споживання (індивідуальне опалення, приготування їжі та/або підігріву води):

у період з 01 жовтня по 30 квітня (включно):

за обсяг, спожитий до 200 м³ природного газу на місяць (включно), – на рівні 3,600 грн за 1 м³;

за обсяг, спожитий понад 200 м³ природного газу на місяць, – на рівні 7,188 грн за 1 м³;

у період з 01 травня по 30 вересня (включно) – на рівні 7,188 грн за 1 м³.

Запровадження нових рівнів роздрібних цін на природний газ для населення дасть можливість встановити рівні умови оплати за природний газ незалежно від

наявності чи відсутності лічильників газу, стимулювати вжиття заходів з енергозбереження, оплачувати за природний газ за ціною 3,60 грн за 1 м³ в період з 01 жовтня по 30 квітня (включно) при використанні природного газу на опалення в обсязі до 200 м³ на місяць.

Варто зазначити, що пунктом 2 розділу XII Коаліційної угоди, укладеної учасниками коаліції депутатських фракцій Верховної Ради України VIII скликання та підписаної Політичною партією «Народний фронт», Партією «Блок Петра Порошенка», Політичною партією «Об'єднання «Самопоміч», Радикальною партією Олега Ляшка, Політичною партією Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина», передбачена поетапна ліквідація перехресного субсидіювання та вирівнювання цін на природний газ та електричну енергію, а також поступова ліквідація перехресного субсидіювання (багаторівневої тарифної системи) шляхом встановлення цін та тарифів для всіх споживачів, включаючи населення, на економічно обґрунтованому рівні та одночасне здійснення переходу до адресних дотацій соціально-вразливим верствам населення (протягом 2015 - 2017 років). Введення мораторію на надання нових пільгових цін та тарифів для окремих галузей промисловості та споживачів електричної енергії та газу можливе на рівні закону (далі – Коаліційна угода).

Більш детальну інформацію стосовно причин підвищення цін та тарифів на комунальні послуги а також структури тарифів на електричну енергію для населення, роздрібних цін на газ природний газ для потреб населення та структуру тарифів на послуги централізованого опалення та гарячого водопостачання можна подивитись на сайті НКРЕКП www.nerc.gov.ua в розділі «ціни (тарифи) для населення», або скористуватись посиланням <http://www.nerc.gov.ua/?id=14665>.

Звертаємо увагу, що розуміючи складність ситуації в умовах підвищення тарифів, Урядом передбачено низку заходів, які спрямовані на посилення соціального захисту населення.

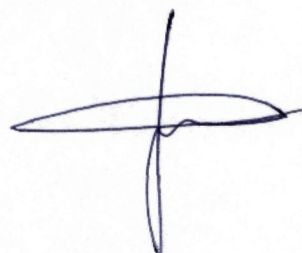
Головним механізмом забезпечення соціального захисту найбільш вразливих верств населення залишається Програма житлових субсидій, яка гарантує малозабезпеченим громадянам стабільність витрат на оплату житлово-комунальних послуг незалежно від зміни вартості послуг.

Постановою Кабінету Міністрів України від 28.02.2015 № 106 «Про удосконалення порядку надання житлових субсидій» внесено зміни до Положення про порядок призначення та надання населенню субсидій для відшкодування витрат на оплату житлово-комунальних послуг, придбання скрапленого газу, твердого та рідкого пічного побутового палива, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21.10.1995 № 848.

Зокрема, зазначеною постановою спрощено процедуру оформлення субсидій (призначення субсидій відбуватиметься на підставі лише двох документів – заяви та декларації), запроваджено принцип призначення субсидії на підставі задекларованих заявником даних.

Для призначення житлової субсидії заповнені документи потрібно надати (або надіслати поштою) до управління соціального захисту населення за місцем реєстрації.

З повагою
В.о. Голови Комісії

Д. Вовк